

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den fiftte Halsdeel af Juli.)

Sjelden har et Aar udviklet en saa rig Vegetation og udfoldet en saadan Fylde af Frugtbarhed som det nærværende, og tager man tillige Hensyn til den betydelige Fremgang som Agerbruget overalt har gjort, saa er det vel neppe formeget sagt, at vort Fædrelands Marker maaste aldrig har baaret en saa rig Afgrøde af al Slags Sæd som den der for Tiden pranger derpaa. Og det er iaar ikke en enkelt Egn, der er den lykkelige, eller en enkelt Sædart, der især falder heldig ud, men enhver Jordbund fra Marstjorden til den opbrudte Hebejerd betaler i dette Aar rigelig Agerdyrkerens Flid, og bærer de for den passende Afgrøder i rig Fylde.

Det ligger iuivdler tid i Sagens Natur at en saa hyppig Vegetation ogsaa medfører enkelte Ulemper, som ikke indfinde sig under sædvanlige Forhold; Leiesæd og enkelte Plantesygdomme unblade næsten aldrig at indfinde sig og bidrage meget til at nedstemme Landmandens Forhaabninger, da Dvantage men især Dvantage af Kjerne og Straa i høi Grad forringes derved. Alt udtale en bestemt Dom over Høstens Udfald vilde derfor endnu være meget overilet, mange Omstændigheder kunne bidrage til at formindste Udbyttet, og navnlig vil et uheldigt Høstveir indvirke meget skadeligt, da Høsten i hvert Tilfælde iaar vil blive besværlig og langvarig paa Grund af Leiesæden. Da Foraarsarbejderne iaar gif saa rast fra Haanden, og Sæden

kom saa tidlig i Jorden, havde man iaar ventet en meget tidlig Høst, det vil imidlertid ikke blive Tilfældet, Høsten vil ialmindelighed først kunne begynde med Augustmaaned.

Rapsen har ikke opfyldt de store Forventninger man tidligere havde om den. Indtil for en Maanedstid siden stod den næsten overalt ganske fortrinlig, men i den sidste Tid have Billederne paa mange Steder, dog mindst i Fyen, huseret saa slemt, at man nu kun tør gjøre Regning paa en Middelsagrode; Tærskningen er imidlertid endnu kun paa de færreste Steder fuldendt.

Hveden, der allerede fra Efteraaret af lovede særdeles godt, har udviklet sig stærk og er overalt usædvanlig stor; den havde en gunstig Blomstringsperiode og lovede at give ualmindelig rige Fjold foruden en overordentlig Mængde Foder. Flere Omstændigheder ere imidlertid indtraadte som have gjort Skaar i de tidligere nærede store Forhaabninger, navnlig i Henseende til Fjoldene. For det Første er nemlig en stor Deel af Hveden meget nedslaaet, og især fandt dette Sted ved de voldsomme Tordenbyger, der faldt over en stor Deel af Landet den 9de og 10de Juli; Kjørnens Dvalitet og Halmens Brugbarhed bliver derved i høi Grad forringet. Men en anden væsentligere Ulempe er, at Hveden næsten overalt i Landet er angreben af Rust. Allerede i Begyndelsen af Juni viste der sig Bladrust paa Hvedeplanterne, som opvakte nogen Uengstelighed hos Landmændene, men imidlertid tabte sig, da man saa, at Rusten ikke udbredte sig videre. Mere Frygt vakte en hvidgraa Skimmel som fremkom paa de nederste Bladskeder, uden dog at angribe Straaet; den hidvorte vistnok nærmest fra at der efter den stærke Regn i Begyndelsen af Juni indtraadte et mildt og fugtigt Veir, hvorved de tætsluttede Hvedeplanter ikke kunde blive tørre ved Roden; da det kjølige Veir indtraadte og Hveden omtrent samtidig dermed gik i Ar, udbredte Skimmelen sig ikke videre og indtørrede efterhaanden uden at forarsage nogen væsentlig Ulempe. To andre Fjender af Hveden har imidlertid indfundet sig i denne Maaned, hvoraf navnlig den ene vistnok

ikke vil unblade at gjøre sin skadelige Indflydelse gjældende; det er Orm og Røst i Aret. Paa mange Steder er nemlig i Hvedekjærnerne fremkommet smaa gule Orm, der først vise sig som gule Punkter paa den spæde Kjerne, derefter fremstaae 6—10 smaa gule Larver, der fortære Kjærnen; det er endnu ikke afgjort om de fortære mere end den ene Kjerne, man kan paa et Aar finde aldeles sunde og fortærede Kjærner; Larven antages at tilhøre en lille Flue, som ofte viser sig i stor Mængde, naar Sæden kjøres ind. Omendstjøndt disse Larver findes overmaade udbredte navnlig i Udkanten af Hvedemarkerne, er det dog ikke at antage, at den Skade, de ville foraarsage er af stor Betydning. Langt farligere maa Røsten i Aret (Skjælruft, Klappebrand), ansees for at være, da Erfaringen noksom har viist, hvormeget den kan bidrage til at formindste Udbyttet idet Kornet bliver smaat og tildeels svangt. Den har viist sig næsten over hele Landet, og er paa mange Steder fremtraadt meget pludselig; fra en større Gaard i Aarhusseggen meddeles saaledes, at i Løbet af 24 Timer har Gaardens Hvedemark paa 30 Tdr. Land aldeles forandret Udseende idet den fra frodig grøn var bleven bruungul, hidrørende fra Røsten. Saaledes som Udfigterne ere for Tiden kan man ingenlunde gjøre Regning paa det store Udbytte af Hveden, som man tidligere havde Grund til at vente, og af Straaet vil kun en ringe Deel egne sig til Foder eller Langhalm.

Rugen er overalt i Landet af en udmærket Væxt. Paa de kraftigere Jorder gif den dog i Leie for Udstridningen eller strax efter samme, hvorved Dræningen ikke kunde stee fuldstændig. Nogle Steder indtraf ogsaa Hagelbygger og Storme i Drætiden, hvorved der er fremkommen Spring i Bipperne. I den sidste Tid er der ogsaa fremkommen stærk Røst paa Rugstraaet (enkelte Steder ogsaa paa Bipperne), som ikke vil være uden skadelig Indvirkning paa Kjærnenes Udsvikling. Ogsaa Honningbug har enkelte Steder viist sig.

Bygget er maaskee den Sæbeart, der staaer fortrinligst; Oldenborrelarverne begyndte i Maimaaned i enkelte Skovegne

stærkt at ødelægge Baarsæden, da Planterne havde en Hvide af 6—8 Tommer; men i Junimaaned gif Larverne dybere i Jorden, og endstjøndt man paa nogle Steder regner at $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$, ja endog Halvparten af Udsæden blev ødelagt, har dog det senere særdeles gunstige Veir givet det Tiloversblevne saa megen Kraft, at Skaden næsten er erstattet med Undtagelse af enkelte Bakker, hvor hele Pletter bleve afædte. Nogle Landmænd ville have gjort den Erfaring, at kun de dybtliggende Sædeforns Planter bleve afædte. Paa mange Steder har ogsaa Bygget lagt sig meget tidligt, som ikke vil blive uden Indflydelse paa Kjøernen og Halmens Godhed.

Havren havde været den Afgrøde, der er meest forskjellig; enkelte Steder roses den, men ialmindelighed synes den at staae tilbage. Maafee hidrører det fra, at den er faaet for tidlig, og ved den lange Tørke og det kolde Veir i April og tildeels i Mai er sat tilbage, ligesom Ukrudtet derved har faaet formegen Overhaand; det senere frugtbare Veir har dog hjulpet den meget frem.

Grterne staae overalt fortrinligt hvor de ikke ere saaede alt for tidligt i Foraaret.

Boghvede, der i vore sandede Egne er en vigtig Afgrøde, lover ogsaa iaar et godt Udbytte.

Alle Rodfrugter staae fortrinligt. Kartoflerne staae saa frodigt som nogensinde, og da de i Vinter lode sig godt opbevare er der iaar lagt flere end forrige Aar. Paa ganske enkelte Steder har Sygdommen imidlertid allerede indfundet sig.

Dyrkning af Runkelroer, Kaalrabi og Turnips udbreder sig mere og mere baade i Sjælland og paa Øerne. Jordlopperne have været slemme ved de unge Planter, men den jevnlige Regn som vi have faaet denne Sommer har fremmet deres Vært, saaledes at Afgrøderne næsten overalt ere meget lovende.

Med Hensyn til Høudbyttet af Kløvermarker er det ikke muligt at udtale nogen almindelig Dom, da det har været særdeles forskjelligt. Medens man fra enkelte Steder navnlig

i Jylland roser Kløveravlen som udmærket god, da man har høstet indtil 8 Læs af en Tønde Land, saa anføres fra andre Steder, at den kun har været middelmaadig, ja endog slet, hidrørende fra ufuldkommen Spiring ifjor og den lange Tørke i Foraaret.

Hvad der er anført om Kløveren gjælder tildeels ogsaa Engene; Beretningerne lyde meget forskjelligt, Græsset er næsten overalt kommet seent til Groning, og paa mange Steder vil Høudbyttet snarere være under end over et Middelaar.

Udbyttet af Dvæget har været jævnt godt; der har været tilstrækkeligt Græs, men det varede paa de fleste Steder temmelig længe inden Køerne kom til fuld Malkning, paa Grund af det knappe Vinterfoder; og da der hyppig har været Tordenluft, har Melken været vanskelig at holde, og Smørudbyttet er derved bleven forringet. Det fra Vinteren velsodrede Dvæg har imidlertid givet et meget godt Udbytte.

Skæferierne have ialmindelighed givet et noget ringere Udbytte end ifjor, hvad der føles saa meget mere som Priserne ere lavere end ifjor.

Kreaturer af alle Slags: Heste, Køer, Stude, baade magre og fede, Lam og tildeels Sviin have været i meget høie Priser, saa at de Egne af Jylland, hvor Heste- og Studehandelen drives i større Maalestok, have gjort meget gode Forretninger.

Sundhedstilstanden af alle Kreaturer synes Intet at lade tilbage at ønske.

Af Frugt bliver i dette Aar ikke meget; Stikkelsbærrerne og Ribsene ere angrebne af en Sygdom, som man maaskee ikke upassende har sammenlignet med Druesygen, men forresten har ogsaa Insekter mange Steder gjort Frugten meget Skade.

Da Forholdene over hele Landet omtrent ere lige heldige, have vi ikke meget Særegent at anføre fra de forskjellige Egne.

I det nordlige Sjælland har Oldenborrelarverne paa flere Steder huseret slem i Vaarsæden og paa en mindre Gaard (134 Tdr. Land) blev af 14 Tdr. Land Byg over Halvparten

afgnavet; næste Aar venter man at de ville komme frem som Insekter, og Ødelæggelsen vil da rimeligviis fra Marken udstrække sig til Skov og Have. Man har flere Steder og ikke uden Held ladet Børn følge efter Ploven og opsamle disse ubudne Gjæster, som da ere anvendte til Føde for Sviin, Vænder og Kalkuner; paa Brakmarkerne har man holdt uringe Sviin og Vænder, og med disse Midler er det lykkedes at formindste disse skadelige Dyrss ødelæggende Indflydelse.

Med Hensyn til Smørudbyttet anføres fra en større Gaard i Holbøekneen, at imedens man i Junimaaned ifjor af 278 Køer erholdt 20,373 Kander Melk, har 249 Køer i dette Aars Junimaaned givet 25,620 Kander; men ikke desto mindre har man iaar 2 Fjerdinger Smør mindre end ifjor, hvad man tilskriver Tordenlusten, der har foraarsaget at Melken ikke har kunnet holde sig.

Ogsaa i det mellemste og sydlige Sjælland vare Oldenborrelarverne en Tid meget flemme mod Baarsæden; men denne har dog senere forvundet det; Væterne bleve paa enkelte Steder meget ilde medtagne af Jordblopper, men efter en forfriskende Regn ere de nu meget gode. Med Kløverhøsten har man ialmindelighed været veltilfreds; den tidligmodne Provstikløver har givet et betydeligt større Udbytte end den tidligmodne Schlesiske, men det vil dog altid blive et Spørgsmaal om den holder sig i flere Aar og bedre modstaaer vore Vintre end den sidste.

Paa Samsø har Rapsen lidt meget af Dm, og giver langt fra ikke det forventede Udbytte, men forresten ere Udfigterne til en riig Høst tilstede; Hveden var endnu ei den 17de angreben af Rust i Aret. Høudbyttet og Græsningen er bedre end sædvanlig.

Paa Lolland, Falster og Møen er Hveden næsten overalt tidlig nedslaaet af den stærke Regn, og Rust og Dm har ogsaa der indfundet sig i en ikke ringe Grad, navnlig har paa Møen Rusten kastet sig paa den gamle røde Hvede; Væterne, og tildeels Bygget love en meget stor Afgrøde, Havren en god Middelafrøde. Fra Møen meddeles, at ogsaa Biskerne flere

Steder have lidt af Drrn; man roser derfra en Art store Biffer (de hannoveranske) som ere længere end de andre i Straaet, men ogsaa silbigere modne; de anbefales især til Staldfodring. Høubhyttet har ialmindelighed været tilfredsstillende, kun er det ikke alle Steder bjerget godt. Fra Møen klages over Mangel paa Græs, hvorfor Udbhyttet af Dvæget ikke har været godt, paa Følster og Lolland synes man mere tilfreds i den Henseende. Fra Lolland meddeles saaledes at Udbhyttet af Kærne har paa de forskjellige Gaarde været i Gjennemsnit 7—8—10 indtil 12 Potter af en Ko, men Melken har været vanskelig at holde. — Ved Faareklipningen har man havt fra $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{4}$ & af hvert Stykke. Virkningen af den phosphorsure Kalk baade paa Korn og Græs roses. — Ved Røsgaard paa Følster har man iaar begyndt at inddæmme omtrent 180 Tde. Land fra Stranden; Dæmningen der omtrent er 1000 Alen lang er tildeels sat og doceret med Kampesteen.

I Fyen, paa Taasinge og Langeland synes Raps høsten at være falden bedre ud end de andre Steder i Landet, den roses som usædvanlig god, og skal have tilskyndet flere af Beboerne til iaar at saae Raps. Over Rusten i Hvede klages ikke saameget fra Fyen, stærkere synes den at være paa Taasinge og Langeland, ligesom ogsaa Drrnene paa det sidste Sted have indfundet sig. Bygget er paa enkelte Marker med sandede eller stærkt lerede Jorder der have Fald mod Syd blevet skoldet af den stærke Varme. Høhøsten er forskjellig, men ansættes dog i det Hele snarere over end under en Middelhøst. Fra Hofmansgave roses det italienske Raigræs; det der er saadet iaar har givet en fuld første Slæt, og det der saades ifjor har allerede givet modent Frø, er tærsket og har viist sig meget givtigt; ligeledes berettes derfra at baade Raal og Runkelroer tegne særdeles godt og at den svenske Turnips aldrig har staaet saa lovende som iaar.

I Bentsyssel venter man sig en rig Høst af Raps og Hvede, da den sidste ikke er slaaet synderlig ned. Af Rugen er Provstirugen gaaet meget i Leie, medens den danske Rug, der

ogfaa er usædvanlig stærk, har holdt sig bedre opreist. Byg, Vrter og Biffer ere meget lovende, men Havren er meget forskjellig, og vil neppe give over en Middelhøst. Klovermarkerne have givet en god Afgrøde, men Engene ville neppe naae en Middelafrøde.

Fra det **vestlige Sylland** lyde Beretningerne særdeles gunstige, da baade Vinter- og Vaarsæden staae saa godt, som man aldrig tidligere erindrer, Havren er dog ogsaa her paa nogle Steder tilbage. Man roser fra Viborgegnen den saakaldte Kamschatka-Havre, som meget haardsør da den godt taaler Nattefrosten om Foraaret, og da den tillige har en stor Vægt udbreder dens Dyrkning sig mere og mere. Kusten har dog ogsaa der indfundet sig paa Hveden, paa enkelte Steder i temmelig høi Grad, ligesom der ogsaa klages over Honningbug paa Rugen. Kloveren har givet et godt Udbytte, men de Enge der ikke have været oversidede, navnlig de sure- og tørreagtige have ikke kunnet forvinde Foraarskulden. — Følgen af de sidste Aars heldige Conjunctioner spores overalt, Merglingen er i stadig Fremgang, og den ene Hedestrækning forsvinder efter den anden, nye Bygninger fremstaae og overalt sporer man den forøgede Velstand. Ogsaa til Draining viser sig megen Lyst, men Mangelen paa Arbeidskraft lægger Hindringer iveien for denne som for mange andre omfattende Forbedringer.

Ogsaa fra det **østlige Sylland** ere Udfigterne til Høsten særdeles gode; Rapsen er dog ikke fri for Orm og Hveden har ogsaa her paa mange Steder lidt af Rust i Arene. Havren er den mindst lovende Afgrøde; Klovermarkerne have ialmindelighed givet en udmærket Afgrøde.

I **Slesvig** har man havt en længere vedvarende Tørre; Vintersæden især Rugen staaer særdeles godt, men Vaarsæden og navnlig Havren er noget tilbage. Høudbyttet antages neppe at blive som i et Middelaar, og navnlig give de høitliggende Enge kun en ringe Slæt.

Paa **Bornholm**, hvorfra vi denne Gang have modtaget en Beretning, ere Forholdene overensstemmende med hvad der

gjælder om det øvrige Land. Sæden staaer særdeles godt, navnlig Vintersæden, men ogsaa her har Rust viist sig i Hveden. Bygget har lidt noget af Foraarskulden, som det navnlig paa den sydlige Deel af Den ikke har forbundet. Kløverhøsten er forskjellig, paa den nordlige Deel af Den god, men paa den sydlige meget slet.

Ogsaa i det sydlige Skaane er man meget tilfreds med Udsigterne til Høsten; kun klages over at Bygget paa enkelte Steder leed noget af Frostnætter i Bindsetiden. Af Rodfrugterne tegne navnlig Gulerødder og Runkelroer fortræffeligt; Turnips og Raarabier have lidt af Jordblopper. Sygdom paa Planterne var indtil den 17de Juli ikke bemærket.
